

ז. מגישים על מזבחי לחם מגאל - אשיב לכם :
הלא אתם מקריבים על המזבח קרבנות
מתועבים,

ואמרתם במה גאלנוך - ואם תאמרו: מדוע
נחשבים קרבנותינו מתועבים לפניך ?

באמרכם, שלחן ה', נבזה הוא - אשיב לכם :
בכך שאומרים אתם על המזבח¹, שהוא בזוי
ומלוכלך בדם וחלבים. (ואין נותנים אל ליבם, מדוע ציוה
ה' להקריב הדם והחלבים)

ח. וכי תגשון עור לזבח, אין רע, וכי תגישו פסח
וחלה אין רע - וכן, אתם מקריבים במזבח בעלי
מומים, כעור פסח וחולה, ואומרים : אין בכך
כל רע,

הקריבהו נא לפחתך - הקריבו נא קרבנות אלו,
לשר ולמושל, לכפר על עוונותיכם לפניו,
הירצך - האם יהיה זה לרצון לפניו ?
או הישא פניך - והאם יסלח לך על פשעיך
לפניו ?

אמר ה' צבאות:

ט. ועתה, חלו נא פני אל ויחננו - וכעת, האם
ראוי שאתם תהיו אלו שתבקשו בעד ישראל,
שיסלח וירחם ה' עליהם !?

מידכם היתה זאת - הלא ידיכם עושות הרעה
הזאת !

הישא מכם פנים - וכי ישא את פניכם, לקבל
את קרבנותיכם בעבור ישראל !?

אמר ה' צבאות:

י. מי גם בכם, ויסגור דלתים - מי יתן, שימצא
בכם, מי שישגור את דלתות המקדש,
ולא תאירו מזבחי חנם - ולא תבעירו עוד, את
האור (האש) על המזבח לחינם וללא הועיל.

אין לי חפץ בכם אמר ה' צבאות, ומנחה לא
ארצה מידכם - שהלא, אין לי חפץ ורצון בכם
ובמנחותיכם.

יא. כי ממזרח שמש ועד מבואו - כי הנה
ממזרח (שמשם זורחת השמש) ועד מערב² (ששם באה
ושוקעת השמש),

גדול שמי בגוים - גדול שם ה' בכל הגויים,
ובכל מקום, מקטר מגש לשמי ומנחה טהורה -
ולו היו מצוויים בכך, היו מגישים ומקטירים
לפני קרבנות, ומנחה טהורה,

כי גדול שמי בגוים, אמר ה' צבאות:

א. משא דבר ה' אל ישראל ביד מלאכי - נבואה
מאת ה', שניבא מלאכי.

ב. אהבתי אתכם אמר ה',
ואמרתם במה אהבתנו - ואם תאמרו: אהבתך
אותנו, היא רק בזכות האבות ולא בזכות עצמנו,
ובמה אהבת אותנו,

הלא אח עשו ליעקב נאם ה', ואהב את יעקב -
ומשיב להם: הרי עשיו ויעקב אחים לאותו אב,
ורק ביעקב בחרתי.

ג. ואת עשו שנאתי, ואשים את הריו שממה -
ואת עשיו אני שונא, לכן אשים את הריו עשיו,
להיות שממה,

ואת נחלתו לתנות מדבר - ואת נחלתו למקום
התנים. (היושבים במקום שממה)

ד. כי תאמר אדום - ואם יאמרו אדום,
רששונו - בתחילה היינו רשים (עניים) ודלים,
ונשוב, ונבנה חרבות - אך כעת, נשוב ונבנה את
ערינו החרבות,

כה אמר ה' צבאות,

המה יבנו ואני אהרוס - מה שהם יבנו, אני ה'
אהרוס, ולא תהיה להם תקומה,

וקראו להם גבול רשעה - וכולם יכירו שכל
החורבן בא להם בגלל רשעותם, ויקראו לגבול
ארצם: גבול הרשעה.

והעם, אשר זעם ה' עד עולם - ולעם יקראו:
העם, שה' כועס עליהם לעולם

ה. ועיניכם תראינה - ובעיניכם תראו את חורבן
אדום,

ואתם תאמרו יגדל ה', מעל לגבול ישראל -
ואתם, תשבחו ותהללו את גדולת ה', שהחריב
את אדום, הסמוכה לגבול א"י.

ו. בן יבד אב, ועבד אדניו - על הבן הלא לכבד
את אביו, ועל העבד לירא מאדונו,

ואם אב אני, איה כבודי - ואם אני עבורכם
כאב, היכן כבודי ?

ואם אדונים אני, איה מוראי - ואם אני עבורכם
כאדון, היכן מוראי ?

אמר ה' צבאות,

לכם, הכהנים בוזי שמי - ותוכחה זו, היא לכם
הכהנים שמבזים את שמי,

ואמרתם, במה בזינו את שמןך - ואם תאמרו:
במה אנו מבזים את שם ה' ?

¹ המזבח נקרא שלחן ה': "...ונדבר אלי, זה השלחן אשר לפני ה'",
יחזקאל מא' כב'.

² אמר ממזרח למערב - שהוא כל ישוב העולם, מפני שמצפון
לדרום, אין כל העולם מיושב. (רד"ק).

וְגַם אֲרוֹתֶיהָ, כִּי אֵינְכֶם שָׁמַיִם עַל לֵב - וגם אוסיף עוד לקלל אתכם, כי אינכם נותנים אל ליבכם לכבד את שמי.
 ג. הַנְּנִי גַעַר לְכֶם אֶת הַזֶּרַע - כבייכול, אגער על הזרע שלא יגדל,
 וְזָרִיתִי פָּרֶשׁ עַל פְּנִיכֶם - ואפזר זבל על פניכם, פָּרֶשׁ חֲגִיכֶם - את הזבל שמפרישות הבהמות, שמביאים אתם לפני בחגים כקרבו,
 וְנִשָּׂא אֶתְכֶם - הפָּרֶשׁ, כבייכול ישא אתכם, אֱלֹוֹ - להיות דומים אליו - ברוב בזיון ומיאוס.
 ד. וַיִּדְעַתֶּם, כִּי שְׁלַחְתִּי אֵלֵיכֶם אֶת הַמְצֹוֹה הַזֹּאת - דעו, כי מצוה זו - להזהר בכבודי, שלחתי לכם,
 לְהִיּוֹת בְּרִיתִי אֶת לְוִי אָמַר ה' צְבָאוֹת - כדי שתתקיים הברית שכרתתי עם שבט לוי.
 ה. בְּרִיתִי הִיְתָה אִתּוֹ - הברית שהיתה לי עם אהרן,
 הַחַיִּים וְהַשְּׁלוֹם - הביאה לו חיים ושלום, וְאֶתְנֶם לֹו מוֹרָא וַיִּירָאֵנִי - ונתתי לו חיים ושלום, בעבור המורא שירא ממני,
 וּמִפְּנֵי שְׁמִי נָחַת הוּא - ומפני שם ה', היה רועד ופוחד.
 ו. תוֹרַת אֱמֶת הִיְתָה בְּפִיהוּ - תורת אמת, לימד את העם בפיו,
 וְעוֹלָה לֹא נִמְצָא בְּשַׁפְּתָיו - ושקר, לא נמצא בשפתיו,
 בְּשָׁלוֹם וּבְמִישׁוֹר הִלַּךְ אֶתִּי - בדרך ישרה ובשלום הלך עם ה',
 וְרַבִּים הָשִׁיב מֵעוֹן - ורבים השיב מלעשות עון.
 ז. כִּי שִׁפְתֵי כֹהֵן יִשְׁמְרוּ דַעַת - כי ראוי, שכל הכהנים ישמרו שפתיו לדבר בדעת,
 וְתוֹרָה יִבְקְשׁוּ מִפִּיהוּ - ותורה יבקשו ללמוד מפיו,
 כִּי מִלֶּאךְ ה' צְבָאוֹת הוּא - כי שליח ה' הוא, להורות את העם תורה ודעת.
 ח. וְאַתֶּם - הכהנים,
 סִרְתֶּם מִן הַדָּרֶךְ, הַכְּשִׁלְתֶם רַבִּים בְּתוֹרָה - גם אתם סרתם מדרך ה', ועוד הכשלתם רבים, לעבור על דברי תורה,
 שַׁחַתֶּם בְּרִית הַלְוִי אָמַר ה' צְבָאוֹת - ובכך, קלקלתם את הברית עם שבט לוי.

יב. וְאַתֶּם - ישראל,
 מַחְלְלִים אוֹתוֹ - מחללים את שם ה',
 בְּאִמְרֹתְכֶם, שְׁלַחַן ה' מִגְּאֵל הוּא - בכך שאומרים אתם, שהמזבח מתועב ומלוכלך,
 וְנִיבֹו - ודבורכם (ניב - דיבור) עליו הוא,
 נִבְזָה אֶכְלוּ - שהמאכל (הקרבו) שעולה עליו - מבוזה.
 יג. וְאַמַּרְתֶּם - והנה אומרים אתם איש לרעהו:
 הִנֵּה מִתְּלָאָה - הבהמה שאני נושא על כתפי - כבדה, ועייף אני מאוד מהמשא הכבד,
 (אף שאתם מביאים בהמות כחושות ורזות)
 וְהִפְחַתֶּם אוֹתוֹ - ומשליכים אותו ארצה בבזיון,
 אָמַר ה' צְבָאוֹת,
 וְהִבַּאתֶם גְּזוּל וְאֶת הַפֶּסֶחַ וְאֶת הַחוּלָה וְהִבַּאתֶם אֶת הַמִּנְחָה, הָאֲרָצָה אוֹתָהּ מִיַּדְכֶם אָמַר ה' - והנה מביאים לפני בהמות גזולות ובעלות מום, ומנחות, וכי יהיו לרצון לפני?!
 יד. וְאֲרוּר נוֹכַל - ומקולל הרמאי,
 וַיֵּשׁ בְּעֶדְרוֹ זָכָר - שיש בעדר שלו זכר טוב וראוי לקרבן,
 וְנִדְרִי, וְזִבְחַ מִשְׁחַת לֵה' - ונודר להביא קרבן, ומביא קרבן מושחת ובעל מום,
 כִּי מִלֶּךְ גְּדוּל אֲנִי אָמַר ה' צְבָאוֹת, וְשְׁמִי נוֹרָא בְּגוֹיִם - וראוי להביא לפני, קרבן מובחר ומשובח.

פרק ב

א. וְעַתָּה אֵלֵיכֶם הַמְצֹוֹה הַזֹּאת הַפְּהִנִים - אליכם הכהנים, המצוה הזאת שלא להקריב לפני קרבן כחוש, בעל מום או גזול.
 ב. אִם לֹא תִשְׁמְעוּ - בקולי,
 וְאִם לֹא תִשְׁמְעוּ עַל לֵב, לְתֵת כְּבוֹד לְשְׁמִי אָמַר ה' צְבָאוֹת - ולא תתנו אל ליבכם, לתת כבוד לשם ה',
 וְשַׁלַּחְתִּי בְכֶם אֶת הַמְּאָרָה - אשלח בכם קללה,
 וְאֲרוֹתִי אֶת בְּרִכּוֹתֵיכֶם - אהפוך לקללה, את הברכה שנתתי מאז שיסדו את היכל הבית.³

³ "שימו נא לבבכם, מן היום הזה וּמְעַלָּה, מיום עֲשָׂרִים וְאַרְבָּעָה לַתְּשִׁיעִי, לְמִן הַיּוֹם אֲשֶׁר יִסַּד הַיְכָל ה' שִׁימוּ לְבַבְכֶם", (שימו לבבכם, לברכה שאביא עליכם); חגי בי יחי'.

טו. וְלֹא אֶחָד עָשָׂה - ואם תאמרו: הלא היה אחד, אברהם אבינו⁵, שלקח את הגר הנכריה, וּשְׂאֵר רוּחַ לוֹ - ועוד, הלא אברהם היה בעל רוח נבואה ויראת ה', וּמָה הָאֶחָד מִבְּקֵשׁ זֶרַע אֱלֹהִים - משיב להם הנביא: הסיבה שלקח אברהם את הגר, היה רק כדי שיהיה לו זרע, וְנִשְׁמְרֶתֶם בְּרוּחְכֶם, וּבְאִשֶׁת נְעוּרֵיךָ אֵל יִבְגְּד - ואתם שמרו את רוחכם ורצונכם, ולא תבגדו בנשותיכם.

טז. כִּי שָׂנֵא שְׁלַח - אם שונאים אתם את נשותיכם - תגרשו אותן, אָמַר ה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, וְכִסָּה חֲמָס עַל לְבוּשׁוֹ - ואל תכסה את החמס, הגזל - בלבוש, שהרי סופו להתגלות. ר"ל, אל תכסה את הכעס שבלבך, ותבגוד בה, אָמַר ה' צְבָאוֹת, וְנִשְׁמְרֶתֶם בְּרוּחְכֶם וְלֹא תִבְגְּדוּ - שמרו את רוחכם ורצונכם, ולא תבגדו בנשותיכם.

יז. הוֹגְעֶתֶם ה' בְּדַבְרֵיכֶם - כבייכול ה' מתעייף מרוב דבריכם, וְאִמְרֶתֶם, בְּמָה הוֹגְעֵנוּ - את ה' בְּאִמְרֵיכֶם, כָּל עֲשֵׂה רָע, טוֹב בְּעֵינֵי ה', וּבְהֵם הוּא חֲפֵץ - בכך שאומרים אתם על כל עושי רע, שטובים הם בעיני ה', או אֵיה אֱלֹהֵי הַמְּשַׁפֵּט - או שאומרם אתם: אם לא טוב בעיני ה' עשיית הרע, היכן עשיית המשפט ברשעים?

פרק ג

א. הֲנִי שְׁלַח מְלֹאכֵי - משיב להם: עוד יבוא היום שבו אשלח את מלאכי, לעשות משפט ברשעים, וּפְנֵה דֶרֶךְ לְפָנָי - ויפנה ויסיר מן הדרך, את המכשולות והמזיקים, לשבים ארצה מהגלות, וּפְתָאֵם יָבֹוא אֵל הַיְכָלוֹ, הָאֲדוֹן אֲשֶׁר אֲתֶם מִבְּקֵשִׁים - ובפתאומיות, יבוא ה', שאתם מבקשים ודורשים אותו, לגאול את עמו, ולשכון בהיכלו, וּמְלֹאֵךְ הַבְּרִית, אֲשֶׁר אֲתֶם חֲפְצִים הִנֵּה בָא, אָמַר ה' צְבָאוֹת - ויבוא אליהו הנביא שליח ה', אשר אתם חפצים שיבוא.

ט. וְגַם אֲנִי נִתְתִי אֶתְכֶם נְבִזִים וּשְׁפָלִים לְכָל הָעָם - וגם אני, אבזה ואשפיל אתכם, לפני כל העם, כִּפִּי אֲשֶׁר אֵינְכֶם שׁוֹמְרִים אֶת דְּרָכָי - כפי השיעור שאתם לא שומרים את דרכי ה', וְנִשְׂאִים פְּנִים בַּתּוֹרָה - ונושאים פנים, לעשירים ולגדולים שבעם, להטות דין תורה.

י. הֲלוֹא אֵב אֶחָד לְכַלְנוּ - הלא אב אחד לכולנו (בני יעקב אבינו) הֲלוֹא אֵל אֶחָד בְּרָאנוּ - והלא אלוקים אחד לכולנו, מִדּוֹעַ נִבְגַד אִישׁ בְּאָחִיו - וא"כ, מדוע אתם בוגדים איש באחיו, ר"ל, שבוגדים בנשותיהם, ולוקחים נשים נכריות, לְחַלֵּל בְּרִית אֲבֹתֵינוּ - ובכך, מחללים את הברית שכרת עמנו אלוקיננו, שלא לשאת נשים נכריות.

יא. בְּגֵדָה יְהוּדָה, וְתוֹעֵבָה נַעֲשֶׂתָה בְּיִשְׂרָאֵל וּבִירוּשָׁלַם - בגדה יהודה, ודבר תועבה נעשה בישראל ובירושלים, כִּי חָלַל יְהוּדָה, קִדְּשׁ ה' אֲשֶׁר אָהַב - כי יהודה האהובים לפני ה', חללו את קדושתם⁴, וּבַעַל בַּת אֵל נָכַר - שהלכו ובעלו, נשים נכריות, העובדות לאלהים אחרים.

יב. יִכְרַת ה' לְאִישׁ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂנָה עֵר וְעֵנָה מֵאֶהְלֵי יַעֲקֹב - מי שיעשה זאת, יכרית ה' ממנו ער ועונה. ער - שכל אנשי ביתו יִשְׁנּוּ לעולם ולא יהיו ערים, ועונה - מי שיכול לענות לקורא לו, וּמְגִישׁ מִנְחָה לֵה' צְבָאוֹת - וכן אם כהן הוא, יכרית ה' ממנו מי שיגיש מנחה לה' במקדש.

יג. וְזֹאת שְׁנִית תַּעֲשׂוּ - וזאת הרעה השנייה, שאתם עושים ביחס למזבח, כְּסוֹת דְּמָעָה אֶת מִזְבֵּחַ ה' בְּכִי וְאִנְקָה - שבגללכם, נשותיכם באות למזבח, וכבייכול, מכסות אותו בזעקה (אנקה), בבכי ובדמעות, על עלבונן, מֵאִין עוֹד - ולא אוסיף עוד, פְּנוֹת אֵל הַמִּנְחָה - לפנות אל מנחותיכם, וְלִקְחַת רְצוֹן מִיַּדְכֶם - ולקחת מידכם את קרבנותיכם, ושיהיו לרצון לפני.

יד. וְאִמְרֶתֶם עַל מָה - על מה הכעס, שלא יהיו קרבנותינו לרצון? עַל כִּי ה', הָעֵיד בֵּינְךָ וּבֵין אִשֶׁת נְעוּרֵיךָ, אֲשֶׁר אַתָּה בְּגֹדְתָהּ בָּהּ, וְהִיא חֲבֵרְתְּךָ וְאִשֶׁת בְּרִיתְךָ - על כי ה' עֵד, שאתה הוא שבגדת באשתך, והיא, נאמנת לברית ביניכם ולא יוצאת לזנות עם זרים.

⁴ ישראל נקראו - קדש ה', כמו שאמר: "קדש ישראל לה' ראשית תבואתה..." , ירמיהו ב' ג'.

⁵ "...אחד היה אברהם..." , יחזקאל לג' כד'.

ח. **הִיקְבַּע אֲדָם אֱלֹהִים** - וכי ראוי שאדם יגזול מה' ית' !?
כִּי אַתֶּם קִבְּעִים אֹתִי - שגוזלים אותם אותי,
וְאִמַּרְתֶּם בְּפִה קִבְּעֵנוּךְ - ואתם אומרים: מה גזלנו?
הַמַּעֲשֵׂר וְהַתְּרוּמָה - ומשיב להם: את המעשרות והתרומה, שאינכם מפרישים לתיתם לכהנים והלויים.
ט. **בְּמִאֲרָה אַתֶּם נֹאֲרִים** - בקללה אתם מקוללים, על עוונותיכם הקודמים, (על ביזוי המזבח, לעיל פרק א- ב)
וְאֹתִי אַתֶּם קִבְּעִים - ובכל זאת עוד גוזלים מה'!
הַגּוֹי כָּלוּ - שכל העם, היו גוזלים את המעשרות והתרומה.
י. **הִבִּיאוּ אֵת כָּל הַמַּעֲשֵׂר אֶל בֵּית הָאוֹצֵר** - הביאו את המעשרות אל האוצר שבבית המקדש,
וְיִהְיֶה טָרֶף בְּבֵיתִי - ויהיה לאוכל לכהנים והלויים, הנמצאים בביתי, (בביהמ"ק)
וּבְחֲנוּנֵי נֹא בְּזֹאת אָמַר ה' צְבָאוֹת - ותבחנו אותי במצוה זו אם אשלם לכם גמול טוב על כך,
אִם לֹא - נשבע ה',
אֶפְתַּח לָכֶם אֶת אַרְבּוֹת הַשָּׁמַיִם, וְהַרְיִקְתִּי לָכֶם בְּרֶכֶת עַד בְּלֵי דַי - שיפתח את ארובות (חלונות) השמים, לשפוך עליהם ברכה בלי גבול.
יֵא. וְנִעְרַתִּי לָכֶם בְּאֶכֶל - אגער בארבה, שאוכל את התבואה,
וְלֹא יִשְׁחַת לָכֶם אֶת פְּרֵי הָאֲדָמָה - שלא ישחית עוד את פירות האדמה,
וְלֹא תִשְׁכַּל לָכֶם הַגֶּפֶן בַּשָּׂדֶה - ולא תשכל ותאבד עוד הגפן בשדה, את פירותיה,
אָמַר ה' צְבָאוֹת:
יב. וְאֲשֶׁרוּ אֶתְכֶם כָּל הַגּוֹיִם - וישבחו אתכם כל הגויים,
כִּי תִהְיוּ אַתֶּם אֶרֶץ חֶפֶץ - כי יראו הגויים, שאתם יושבים בארץ, שה' חפץ בה, ומברך אותה בכל טוב,
אָמַר ה' צְבָאוֹת:
יג. חֲזְקוּ עָלַי דְּבַרְיֶכֶם אָמַר ה' - דברים חזקים וקשים אומרים אתם נגדי, אמר ה',
וְאִמַּרְתֶּם,
מֶה נִדְּבַרְנוּ עֲלֶיךָ - מה דברנו עליך?
יד. אִמַּרְתֶּם, שׁוֹא עֲבַד אֱלֹהִים - אמרתם, שהעובד את האלוקים, עובד לחינם ולשוא, ולא יקבל כל גמול על עבודתו,
וַיִּמָּה בָּצַע כִּי שִׁמְרָנוּ מִשְׁמֵרְתּוֹ - ומה נרויח, אם נשמור את מה שציוה לשמור בתורתו,
וְכִי הִלְכְנוּ קִדְרָנִית מִפְּנֵי ה' צְבָאוֹת - ואם נלך לפני ה', בהכנעה ובשפלות הרוח,

ב. **וּמִי מִכְּלָפַל אֵת יוֹם בּוֹאוֹ** - ומי יוכל להכיל ולסבול את המשפט, שיעשה המלאך ברשעים באותו הזמן,
וּמִי הֶעֱמִיד בְּהִרְאוֹתוֹ - ומי יוכל לעמוד, ביום שיצאה המלאך, שיעשה את המשפט,
כִּי הוּא, כָּאֵשׁ מִצְרָף, וְכִבְרִית מִכְּבֹּסִים - כי הוא, המלאך, דומה לאש, הצורפת ושורפת את הסיגים מן הכסף, ולבורית (כמו סבון), המנקה את הכתמים הקשים מן הבגד.
ג. **וַיֵּשֶׁב** - המלאך לשפוט את העם,
מִצְרָף, וּמִטְהַר כֶּסֶף - כצורף המנקה את הכסף מן הסיגים,
וַיְטַהַר אֵת בְּנֵי לְוִי - ויטהר את בני לוי מהרשעים,
וַיִּזְקַק אֶתְכֶם כַּזָּהָב וְכַכֶּסֶף - וינקה אותם כמו שמנקים את הזהב והכסף מכל ליכלוך,
וְהָיוּ לֵה' מַגִּישֵׁי מִנְחָה בְּצִדְקָה - ואז יגישו הכהנים מנחה בצדק ועל פי הדין. (לא כמו שמקריבים הכהנים כעת, בעלי מומים, גוזלים וכדו')
ד. **וְעָרְבָה לֵה', מִנְחַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלַם** - ותהיה עריבה לה', המנחה שיקריבו לפניו,
כִּימֵי עוֹלָם, וּכְשָׁנִים קִדְמֹנִיּוֹת - כמו שהיה מימות עולם ובשנים קודמות.
ה. **וְקִרְבַּתִּי אֵלֵיכֶם לְמִשְׁפָּט** - אקרב אליכם לעשות משפט ברשעים,
וְהָיִיתִי עַד מְמַהֵר, בְּמִכְשָׁפִים וּבְמִנְאָפִים - ואני עצמי אמהר ואעיד, בכל המכשפים והמנאפים,
וּבְנִשְׁבָּעִים לְשִׁקָר, וּבְעִשְׂקֵי שָׂכָר שָׂכִיר, אֶלְמָנָה וַיְתוּס וּמִטֵּי גֵר - ובכל אלו שנשבעו לשקר, ובעושקים את שכרו של השכיר, היתום והאלמנה, והמטים את דין ומחייבים את הגר על חינם,
וְלֹא יִרְאוּנִי - ואינם יראים ממני,
אָמַר ה' צְבָאוֹת:
ו. כִּי אֲנִי ה' לֹא שְׁנִיתִי - דברי ה' וגזירותיו - לא ישתנו,
וְאַתֶּם בְּנֵי יַעֲקֹב לֹא כְלִיתֶם - ואתם בני ישראל, לא כיליתם אתכם לגמרי על אף חטאתיכם.
(ר"ל, שכל העמים כלו ואבדו, ואתם, אף שחוטאים לפני ונענשים, לא תכלו לגמרי).
ז. **לְמִימֵי אֲבֹתֵיכֶם, סִרְתֶּם מַחְקֵי וְלֹא שִׁמְרַתֶּם** - הלא עוד מימי אבותיכם, חוטאים אתם לפני, **שׁוּבוּ אֵלַי וְאֶשׁוּבָה אֵלֵיכֶם** - וכעת, שובו בתשובה אל ה', ואשוב אני להטיב לכם,
אָמַר ה' צְבָאוֹת,
וְאִמַּרְתֶּם, בְּמָה נָשׁוּב - ואתם אומרים: במה חטאנו, שצריכים אנו לשוב אליך.

טו. ועתה, אֲנַחֲנוּ מֵאֲשֵׁרִים זָדִים - וכעת, משבחים אנו את הרשעים,
 גם נִבְנוּ עֲשֵׂי רָשָׁעָה - שמצליחים הרשעים במעשיהם, כבנין הקיים ועומד במקומו,
 גם בָּחֲנוּ אֱלֹהִים וַיִּמְלְטוּ - וגם בחנו את ה', אם יעניש אותם, והנה נמלטו וניצלו מכל עונש.
 טז. אִזּוּ - כששמעו הצדיקים יראי ה', את דברי הרשעים, שמכחישים את השגחתו של ה' על מעשי בני"א,
 נִדְּבְרוּ יִרְאֵי ה' אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ - דברו ביניהם דברי אמונה, ובטחון בה' ובמשפטו,
 וַיִּקְשְׁבוּ ה' וַיִּשְׁמָעוּ - את דבריהם, וַיִּכְתֹּב סֵפֶר זִכְרוֹן לְפָנָיו - ונכתב שמם בספר, לזכרון לפניו, (לשלם להם שכרם לעתיד לבא)
 לִירְאֵי ה' - כיראי ה', וְלַחֲשָׁבֵי שְׁמוֹ - וכחושבים תמיד בדרכי ה' ובידיעתו.
 יז. וְהָיוּ לִי, אָמַר ה' צְבָאוֹת - ויהיו צדיקים אלו ודבריהם, שמורים אצלי,
 לְיוֹם אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה סִגְלָה - עד יום המשפט, שבו אעשה דין ברשעים, והם יהיו לי סגולה, וינצלו מהרעה,
 וְחַמְלַתִּי עֲלֵיהֶם, כְּאֲשֶׁר יַחְמַל אִישׁ עַל בְּנוֹ הָעֶבֶד אֹתוֹ - וארחם עליהם, כאיש, המרחם על בנו העובד אותו באמונה.
 יח. וְשַׁבְתֶּם וּרְאִיתֶם בֵּין צְדִיק לְרָשָׁע, בֵּין עֶבֶד אֱלֹהִים לְאֲשֶׁר לֹא עֲבָדוֹ - ואז תראו מה בין צדיק לרשע... (ולא יאמרו עוד: "בְּאִמְרָתְכֶם, כָּל עֲשֵׂה רָע, טוֹב בְּעֵינֵי ה', וּבְהֶם הוּא חָפֵץ, או אֵיךְ אֱלֹהֵי הַמִּשְׁפָּט", לעיל ב' יז').
 יט. כִּי הִנֵּה הַיּוֹם בָּא - יום המשפט והדין ברשעים,
 בְּעַר פְּתָנוֹר - והדין יהיה קשה וחזק, כאש הבוערת בחזקה בתנור,
 וְהָיוּ כָּל זָדִים וְכָל עֹשֵׂי רָשָׁעָה, קֵשׁ - כל הרשעים יהיו כקש, (הנשרף בקלות),

וְלֵהִט אֶתֶם הַיּוֹם הַבֹּא אָמַר ה' צְבָאוֹת - ותשרוף אותם האש במהירות, ביום הפורענות הבא עליהם,
 אֲשֶׁר לֹא יַעֲזֹב לָהֶם שְׂרָשׁ וְעֶנְף - עד שלא ישאר להם, לא שורש ולא ענף. (שלא ישאר להם כל זכר).
 כ. וְזָרְחָה לָכֶם יִרְאֵי שָׁמַי, שְׁמֵשׁ צְדָקָה - ולכם היראים משם ה', תזרח ותאיר לכם השמש, ברוב צדקה שתביא עליהם, (רוב טובה).
 וּמִרְפָּא בְּכַנְפֵיהָ - כשתפרוש עליכם השמש את כנפיה, תביא עליכם רפואה, (כשתזרח עליכם),
 וַיִּצְאֲתֶם וּפְשָׁתֶם פְּעֻלֵי מַרְבֵּק - ותצאו בכל מקום, ותתרבו, כעגלים מפוטמים בדיר. (מרבק - דיר)
 כא. וְעִסּוֹתֶם רְשָׁעִים - תכבשו ותרמסו תחתיתכם את הרשעים,
 כִּי יִהְיוּ אִפְרַת תַּחַת כַּפּוֹת רַגְלֵיכֶם - כי יהיו כאפר מתחת לכפות רגליכם,
 בַּיּוֹם אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה - בו, את המשפט בהם, אָמַר ה' צְבָאוֹת:
 כב. זָכְרוּ - זכרו לשמור, (עד שיבוא יום המשפט),
 תּוֹרַת מֹשֶׁה עֲבָדִי, אֲשֶׁר צִוִּיתִי אוֹתוֹ בְּחֹרֵב - את דברי התורה, שציויתני את משה עבדי בסיני,
 עַל כָּל יִשְׂרָאֵל חֻקִּים וּמִשְׁפָּטִים - לצוות את כל ישראל, על שמירת החוקים והמשפטים.
 כג. הִנֵּה אֲנִי שֹׁלַח לָכֶם, אֶת אֱלֹהֵי הַנְּבִיא, לְפָנָי בּוֹא יוֹם ה' הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא - הנה אני שולח לכם את אליהו הנביא, לבשר לכם על יום המשפט הגדול והנורא, שבו תגאלו,
 כד. וְהָשִׁיב לֵב אֲבוֹת עַל בְּנֵים, וְלֵב בְּנֵים עַל אֲבוֹתָם - והוא (אליהו הנביא), ישיב לה' את ליבות האבות יחד עם ליבות הבנים, ואלו שישוּבוּ - ינצלו,
 פֶּן אָבוּא וְהִפִּיתִי אֶת הָאָרֶץ חֵרֶם - והסיבה שאשלח את אליהו להזהיר מפני יום הדין, היא שמה ביום המשפט, אכה ואכרית את יושבי הארץ.

'הִנֵּה אֲנִי שֹׁלַח לָכֶם אֶת אֱלֹהֵי הַנְּבִיא לְפָנָי בּוֹא יוֹם ה' הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא'